

ORATIO

IO. IACOBI GRYNÆI, DE
VITA ET MORTE REVERENDI ET
CLARISSIMI VIRI, FRIDERICI VVIDE-
BRAMI, Doctoris Theologi: Nonis Iu-
nij in Academia Heidelberg-
si recitata

à

BARTHOLOMÆO PITISCO, GRVN-
bergenfi, Silefio.

ADDITA SUNT CARMINA ET
Epitaphia in eiusdem obitum.

IGNATIVS.

Amor meus crucifixus est.

HEIDELBERGÆ,
TYPIS IACOBI MYLII.

clō 1ō xvc.

Ob. 6. II. 3071

AD ILLVSTREM ET GENE-
ROSVM D. D. EBERHARDVM, CO-
mitem Solmensem, &c. Heidelbergensis Acade-
miæ Rectorem Magnifi-
cum.

Hectora Mæonides & fortem cantet Achillem:
Vergilius Phrygiæ prædicet arma Ducis.
Nos Christi insignem multa pietate ministrum,
Insignem multa dicimus arte virum:
Qui vivens docuit nos rectè vivere: mundo
Excedens docuit nos, benè posse mori.
Eximia hæc laus est: quam si quis captat, eodem
Ad metam cursu, quo VVidebramus, eat.
Optatum monstrabit iter sermone disertio
Grynæus, sacri parsq; decusq; chori.
Quem ceu voce prius, sic nunc evulgo libellis,
Idq; sub auspicijs MENS GENEROSA tuis.
Vt cuius tumulus, tumulumq; sequentia Sacra
Splendore illustri sunt decorata tuo:
Ille tuas laudes atque ornamenta vicissim
Augere, & toto spargere in orbe queat:
Sicq; nouo exemplo, ostendat, post funera gratus,
Ingrati quoniam mens sit habenda loco.

Barth. Pitiscus.

PROGRAMMA.

RECTOR ACADEMIAE
HEIDELBERGENSIS, EBERHARDVS
COMES SOLMENSIS ET DOMINVS IN
Müntzenberg & Sonnenwalde/ omnibus omnium
ordinum Doctoribus, Candidatis & to-
ti studiosæ Iuuentuti
S. P. D.

HERI manè, febre hectica consumeus, piè & placidè
obiit, vir Reuerendus, & omnium bonorum memoria
& amore dignissimus D. Fridericus Videbramus,
S. Theologiae excellentissimus & orthodoxus Doctor: qui quum
per omnem vitam suam piè, justè & temperanter vixerit: & in
vitæ suæ catastrophe, fidem erga Dominum Iesum Christum, chas-
ritatem erga totam Ecclesiam, constantiam in veritatis profes-
sione, patientiam & alias virtutes, sic omnibus qui eum inuisere so-
lebant, probauerit, vt nemo non cum fructu sanctum senem &
intueretur & alloqueretur: dignissimus enim verò est, cuius exe-
quias sua presentia exornent omnium Professionum homines.

Hortor itaque Academia huius Doctores & Professores, li-
beram Nobilitatem, studiosam Iuuentutem, vt frequentes paulò
ante secundam horam pomeridianam accedant, ad aedes, in quibus
eximius hic Dei seruus postremos suæ vitæ dies, sanctè & cum deo
fiderio migrandi ad Christum, cui vixit & mortuus est, clausit.
Benè valeat. Perscriptum 3 Maij. 1585.

ILIVSTRIS & Magnifice D. Rector, Idem-
que generose Comes: clarissimi Patres & Do-
ctores Academici, heroica Nobilitas, amplif-
simi Hospites, studiosissima Iuventus:

Quamquam hoc nouissimo vltimæ Dei patientiæ tempore, neq; veritas, neq; innocentia ipsa, quicquam, seu publicè seu priuatim, profiteri potest: quod non in dubium vocare, aut theonino dente calumniando arrodere aufit tragicus aliquis, suiq; fati immemor, Theocrines, cui ne quidem cum Sanctorum virorum in Christi Iesu sinu quiescentium memoria luctari, religio est: quia tamen nos decet, non vinci ab eo quod est malum, sed bonitate malitiam vincere: & supersunt bonæ Naturæ, quæ delectantur virtutum exemplis & elogiis, haudquaquam illibenter nonnulla dicam, de viri clarissimi & integerrimi, D. FRIDERICI VVIDEBRAMI, S. Theologiæ Doctõris orthodoxi, vitæ & ministerii, quo, Dei consilio seruiens, piè defunctus est, curriculo & periodo.

Quum autem mihi nequaquam dubium sit, de omnium vestrum præstanti tum iudicio, tum voluntate: non vtar longo proœmio: sed, in nomine Domini nostri Iesu Christi, initium faciam ab ea Davidis Regis & Prophetæ sanctissimi, sententia, diuinitus inspirata, cuius illustre exemplum, historia de vita, ministerio, & pio obitu Doctõris VVidebrami, nobis subministrat.

Iustus vt Palma germinabit: vt Cedrus in Libano succrescet cum augmento. Plantati in domo Iehouæ, in atriis Dei nostri flore bunt. Psal. 92. 11. 12.

Vt enim Palma arbor est: ἐμπροσθεν, hoc est, frondibus perpetuò virens: vt impositis ponderibus

ORATIO

neutiquam cedit: vt cultellato cortice difficilis est ascensu, fructus autem suauissimos profert: vt denique certaminibus sacris communes subministrat coronas: Ita hic vir longè optimus, per omnem vitam virescente laboribus, vulneribusque, virtute excellit: cruce Christi in humeros sublata, ea quæ sursum sunt quærens, Dominum strenuè sequutus est: Mundo blandienti *δυσπρόσος* , fructus dulcissimos Spiritus sancti, charitatem, gaudium, pacem, lenitatem, benignitatem, bonitatem, fidem, mansuetudinem, temperantiam, fructuosus ijs quibus cum vixit, protulit: & iam cœlestis illius coronæ particeps factus est.

Vt etiam Cedrus, carie vetustateque consumi nescia, inter æternas materias, vt Plinius loquitur, commemoratur: ac teste Dioscoride, succum subministrat crassum, pellucidum & mirè odoratum, qui morua corpora seruât incorrupta: Ita VVidebramus noster, cum Christo Iesu *καλλιέλαιον* plantatus ita coaluit, vt huius virtutis viuifico, lucidissimo & fragrantissimo succo, in sese deriuato recreatus, illuminatus & perfusus, gustum æternæ vitæ superstes in hac mortali vita perciperet: & sese ad Christum per *ἐν Σαναταίαν* optatam migrare cupere: ac ad beatam *ἁ Σαναταίαν* contendere, etiam in vltimo suo agone, sæpenumero profiteretur.

Hæc nimirum eorum est optatissima beatitas, qui plantati in domo Iehouæ, florent in atrijs Dei nostri: qui domestici Dei & Sanctorum conciuēs sunt: qui denique Iehouam timent, & in vijs eius ambulant.

Cleobulus apud Diogenem Laertium, nimis verè affirmat, quosdam patriæ dedecori esse, quibusdam
autem

autem patriam esse dedecori. Felices ergo sunt ipsi, quibus patria bene morata ornamento est, & qui eisdem ornamento sunt.

In horum numero & noster Doctor VVidebramus est, qui anno Epochæ Christianæ 1532, 4 die Julij (quo ipso die tredecim annis ante, D. Lutheri & Eccij Disputatio, Lipsiæ haberi cœpit) Pesneccij, Voitlandiæ oppido haud quaquam incelebri, natus, gloria nominis sui, patriæ celebritatem auxit. Prima tamen patriæ laus ab Ecclesia, communi fidelium patria, cuius ciuem esse præcipua laus est, ut ait Basilius, Dei beneficio, eidem est concessa.

Vt autem omnia humana ξύμμικτα sunt, & temperamento rerum tristium ac lætarum constant, ac ferè plus aloës quàm mellis habent: & verè dicitur in veterè versu: Ipsa dies quandoque parens, quandoque nouerca est: Sic annus ille, tristis quidem fuit obitu Illustrissimi & pientissimi Principis, Ioannis, Ducis Saxonix, Electoris, qui ante biennium vnà cum alijs quibusdam Principibus, Augustæ, in Comitijs, Fidei suæ Confessionem, Carolo V. Imperatori Augusto, obtulerat: lætus verò & auspicatus, pacis publicæ beneficio nostris Principibus & Magistratibus à Cæsare concessio, donec generale, liberum & Christianum Concilium celebraretur. Hanc autem impetrasse perhibentur, Albertus Archiepiscopus Moguntinus, idemque Marchio Brandeburgensis, & Ludouicus Comes Palatinus, Electores; quibus duobus Principibus superstitionibus, bellum ob religionem nostris non est illatum, quòd essent quasi publici εἰρηνοποιοὶ in Germania nostra.

Natus est autem Doctor VVidebramus, honestissi-

ORATIO

mis parentibus, Bonifacio VVidebramo patre, & matre Anna Stappia, quæ fuit filia, Consulis eius Oppidi Friderici Stappij.

Quod si verum est illud Platonis, Quales sunt filij, talis est & domus gubernatio: & illud Euripidis: Filij mares sunt columnæ familiarum: benè moratam fuisse oportet eam familiam in qua is natus est & educatus, qui & habuit cur de honestate parentum gloriaretur, & hoc præstitit, vt grandæua parens, sibi tali pietate & ingenio filium esse, gratularetur. Vtinam verò Iuuentus, tanti viri exemplo admonita, non memoria tantum, sed etiam benefactis id repetat, quod præclare dixit Ioannes Chrystostomus: Iustius est vt de te glorientur Parentes, quàm tute de parentibus.

Patrem, VVidebramus noster admodum puer, non amisit, sed ad cælestem vitam & consuetudinem præmisit: ac ipse, ab auo materno educatus, quòd ingenio esset *εὐφυῆς*, ad studia literarum adhibitus fuit, in patria primùm, mox Neobyrgi & demum Isennaci: in qua vrbe tum temporis egregij formandæ pueritiæ & adolescentiæ artifices, & tanquam *ἐργοδιωκταί*, Medlerus & Rosinus, florebant. Quòd autem hisce duobus Præceptoribus eius indoles & ingenium probaretur, & ipse sibi non deesset, felix fuit pueritiæ illius institutio, & disciplina seuerior, quæ firmat ingenia, & apta reddit magnis conatibus: vt ait Seneca.

Quum autem nimis verè Theophrastus dixerit, admodum difficilè esse de Iuuentute diuinare, quòd ea ætas ferè incerta sit, sine scopo feratur, multisq; mutationibus obnoxia, aliàs aliorsum feratur: Prouidentia diuinæ, & ei quidem admodum propitiæ, acceptum ferri debet, quòd VVidebramus noster, ætatis suæ anno deci-

no decimo septimo, Christi Iesu 1549, Ienam Thuringorum, tanquam ad mercatum bonarum literarum missus, optimos eruditæ doctrinæ & pietatis doctores, & morum gubernatores, Iuuenis sortitus est; & quòd eorundem virtutum exemplo se flecti passus est.

In horum numero erant, Erardus Sneppius, S. Theologiae D. eximius, cuius in dicendo *δευόττητα* & vbertatem, illi qui viuum in laudatissima Tubingensi Academia, docentem audierunt, olim non satis celebrare poterant.

Victorinus Strigelius, *δευτεραγωνισής*, secundum locum obtinebat, vir certè dignus Socratis laude, cuius his verbis meminit Xenophon: *μόνον δ' ἐφάσκειν αὐτόν ἄξιόν εἶναι τιμῆς, τοὺς εἰδότες τὰ δέοντα, καὶ ἐρμηνεύσαι δυνάμείνους*. Solos eos honore dignos iudicabat, quia quæ oportet sciunt, & rectè eadem oratione sua explicare possunt. Quod enim Senecæ consilium sequutus, certis ingenijs sibi immorandum, rectè iudicaret: & Melanchthoniæ doctrinæ copia, & sermonis sinceritate, & proprietate, perspicuitate, & facilitate delectaretur: sic eum imitari studuit, vt tandem diligentia & exercitio iugi id obtineret, Melanchthonem vt felicissimè in docendo & scribendo repræsentaret.

Iohannes Stigelius, Poëta & vir optimus tertium obtinuit locum, tanquam Academicus *τριταγωνισής*, cuius institutione & exemplo excitatus VVidebramus, naturalem illum impetum ad Poëticen, ardentio rem & firmiorem in sese fieri sentiens, carmen initio componere, tandem etiam magna vbertate suauitateque fundere coepit.

Biennio post, Iena, in quo oppido eo tempore non-

B dum

dū erat Academia priuilegijs instructa, VVit ebergam profectus est, vt Philippum Melanchthonem, Germaniæ Phœnicem illum Christianum, audiret. Etsi autem hoc illi cum multis alijs commune fuit: felix tamen præ multis alijs idem fuit, singulari beneuolentia & amore tanti viri; & quòd doctrinam Religionis, quæ ab eodem piè tradebatur, rectè didicit. Vt enī Aristoteli perhonorificum fuit, quòd annos viginti Platonem docentem audiuit, eique familiaris fuit: Theophrasto verò Lesbio, & Menedemo Rhodio, quòd Aristotelis γυμνασιῶν fuissent auditores & σπυδαῖαι. Ita profectò, & Doctōri VVidebramo, magnæ laudi est, quòd laudatissimo & integerrimo viro, D. Philippo, mores, ingenium, harmoniam Musicam & poeticam, ac in primis veram erga Deum pietatem ita probauit, vt ei charissimus & acceptissimus esset.

Magisterij Philosophici honestissimum testimonium (quo magni illi viri, præceptores nostri, Melanchthon, Camerarius, Simon Grynæus, contenti fuerunt) in eadem Academia, Anno Christi 1555, ætatis suæ 22, virtute & doctrina sua assequutus est; quum hoc illi studio esset, quod Anacharsis, qui (vt est apud Diogenem Laërtium) ad Cræsum Lydorum Regem scribens, olim testatus est, se ideò Athenis in contubernio eruditorum, quàm Sardibus in aula viuere malle, vt aliquando doctior & melior in patriam redire posset. Vt tamen verò hoc ipsum omnibus qui honestissimo studiorum nomine gaudent, cordi sit.

Sequente anno, ducta Hennaci in vxorem Elizabetha, consulis Ioannis Noëdemi filia, pietatis, pudicitiae & industriæ Oeconomicae laude conspicua virgine, maritus factus, de sacro & publico munere, in quo Dei consilio

consilio, & aliorum vtilitati, pro eo talento quod à Domino acceperat, seruire posset, cogitare: & legitimam vocationem expetere & expectare cœpit. Sunt enim, vt habet Prouerbum: ἀφ' ἄλλοις μισθῶν δούσαι: expertes in uidentia Musarum ianua: ac bonæ naturæ, si quod talentum diuinitus sese accepisse animaduertunt, id ad Dei gloriam, & multorum vtilitatem erogare, studio habent.

Hactenus eam partem vitæ Doctoris VVidebrami breuiter mihi videor delineasse, quæ minus habuit alodēs, plus autem mellis: superest, vt ad eam partem accedam, in qua de laboribus, de certaminibus, & de exploratione fidei illius, denique & de pio obitu, breuissimè & citra μεμψιμοσίαν & citra insectationem, mihi agendum erit.

Quum Melanchthon prudentissimo Senatui Seruestano horrator esset, VVidebramus ab hoc ad gubernationem Scholæ, Anno 1557 vocatus, de pueritiæ studijs optimè meritus est; quum, vt ait Fabius, ipse præceptor nec haberet vitia, nec etiam ferret. Quia tamen optimus quisque Præceptor frequentia gaudet: vt idem Fabius testatur: ex αὐτῷ biennio, bonæ eum omnium pace, Isennacum migrans, sibi delegatum Rectoris in eius oppidi Schola munus suscepit, eoquæ fideliter per aliquot annos defunctus est.

Et si autem imperitis rerum æstimatoribus, humile istud vitæ genus esse videtur, in puluere scholastico versari, & in eo florem ætatis consumere molestum: & indignum homine ingenioso: quia tamen præceptoris opera ad hoc prodest plurimum, vt pueris honesta faciat iucunda: vt Plutarchus alicubi monet,

ac verè dixit Cicero : Nullum munus melius maiusue Reipub. adferre possumus, quàm si doceamus & erudiamus Iuuentutem, ijs præsertim moribus & temporibus, quibus ipsa prolapsa est, vt omnium opibus refrenanda atque coërcenda sit: quantum Respub. Christiana Ludimagistris doctis, ad docendum aptis, laborum tollerantibus, disciplinæ amantibus, debeat, nõn certè obscurum est.

Vt autem virtus & doctrina in obscuro esse nequeunt: & mediocres honores tempus auget; immodicos abolet, vt prudenter Theopompus Pylijs rescripsit: sic VVidebramus noster super pauca fidelis, super multa autem constituendus, diutius latere non potuit. Vocatus literis publicis Ienã Thuringorum, in efflorescentem Academiam recens institutam, linguæ Latinæ Professore egit ex Virgilio & Cæsare: ac Dialecticæ, quæ est ὀργανὸν ὀργάνων & Philosophiæ manus fideliter exposuit: dignus profectò insigni elogio, quo vetustas Epicharmum olim suo merito commendauit:

πολλὰ γὰρ ποττὰρ ζοᾶμ τοῖς πασίμ εἶπε χρεῖσιμα:
μεγάλα χάρις αὐτῷ.

Quòd autem in ea vrbe, quidam ἑτεροδιδασκαλῶντες, parum æqui essent, pridem piè defuncti Melanchthonis doctrinæ & consiliorum æstimatores: atque adeò ijs omnibus, qui hæc probantes, delectabantur memoria virtutum, doctrinæ, & meritorum in Rempub. Christianam tanti viri, infesti essent: factum est, vt humanissimis literis Doctoris Peuceri, doctissimi ac optimi quidam viri, VVitebergam accerferentur, ac eò quoque sese conferrent. In horum numero fuit & Chri-

Christianus ille clarissimusque Iurifconsultus Germaniæ, Dn. Matthæus VVesenbeccius, & VVidebramus noster; qui illud Ciceronis ad Atticum dictum probans: Nihil bono viro ac quieto magis conuenit, quàm abesse à ciuilibus controuersijs: cedendum sibi τῆς θυμομαχίας & odijs quorundam hominum censuit: Acut sæpe boni viri, ne cum arena luctandum esset, vehementioribus ingenijs cesserunt, ne maiores motus in Ecclesia aut Republica excitarentur.

Factum est autem, Anno Christi 1570, vt vnanimi consensu, Ecclesiæ, Senatus & Academiæ VVitebergensis, cura Pastoris eius Ecclesiæ, post obitum Reuerendi & clarissimi viri Doctoris Theologiæ, Pauli Eberi, Domino VVidebramo, seriò tantam prouinciam detrectanti, demandata sit. Tanti muneris functionem, quum diu multumq; citra ἀκκισμῶν suscipere recusauisset, amplexus tandem fuit cum hac protestatione, vt videlicet cæteri Theologi, si quãdo res ita postularet, consilio & auxilio ipsi præstò essent. Non enim solebat ἰδιοβελειΐν, & seipsum solum audire, admirari & efferre: vt faciunt ἰσχυρογνώμονες & ambitiosi homines. Non autm multò post mandatu Illustrissimi Principis Electoris, Saxonix Ducis, D. AVGVSTI, vnà cum alijs quibusdã doctissimis viris, Theologiæ Doctoris gradu & testimonio est ornatus. In horum numero fuerunt, viri bonorum amore ob virtutem & θεοδοξίαν dignissimi, Henricus Moller, quem doctissimum: Caspar Cruciger, quem acutissimum: Christophorus Pezelius, quem disertissimum: vt VVidebramum nostrum pientissimum grauissimumq; , felicem & sapientem ingeniorum æstimatorem, pronunciaffe accepimus: D. PEVCERV M: cui viro, doctrina & virtute:

præcellenti, non cum Antisthene, Socratis robur & tolerantiam: sed potius cum Petro Apostolo, virtutem in fide, & mitigationem ærumnarum opto. De cæteris viris clarissimis, qui istorum *ἑμπραξάται* & collegæ fuerunt, ideo mihi nihil dicendum censeo; quia vnumquemq; sua suorumq; laude delectari persuasum habens: malim illis apud Christum Iesum bene precando prodesse: quàm apud homines meo encomio molestus esse.

Accepi Dominum VVidebramum ingenuè magnis quibusdam in hac vrbe viris factum esse, se, quum ad Ministerium Ecclesiæ accederet, alienum à sententia, quam de Eucharistia nostræ Ecclesiæ profitentur: hoc tantùm habuisse, vt nostros iudicaret odio nō habendos, nec hostilibus anathematismis & virulentis Scriptis insectandos. Sed quum incidisset in quosdam doctos & exercitados homines, qui ijs argumētis piam nostram doctrinam defendebant, quibus non nisi responsionibus ab ipsomet D. Luthero in polemicis scriptis traditis, satisfieri posse opinatus fuerat: vbi vidisset nullum Argumentum ita solidè ab eodem confutari, paginas interdum ironijs, sarcasmis & alijs inconsultis vocibus respergi: lacrymis præ dolore se paginas illas madefecisse, confitebatur. Fortassis aliquis *σερεογνώμων* sinistrè id interpretaretur. Sed tamen, quum Lutherum Dei seruum, non ita impotenter in conseruos, doctrinâ, si non superiores, certè pares, debacchari & detonare debuisse, serui Christi officium postulet: quis miretur, tùm VVidebramum deplorasse Lutheri infirmitatem: tùm multos modestos & elegantes homines, à nobis admoneti, vt illius viri Scripta polemica legentes, quid de eius doctri-

doctrina Eucharistica sit statuendum, ex vehementiſſimæ intemperici guſtu, cognoſcant. Vtinam, vtinam homines moderati, qui Lutheri opinionem imbiberunt, Lutheri polemica Scripta legant, & ad analogiam fidei exigant: nec de Lutheri dogmate priùs pronuncient; quàm, accuratè illius Scriptis lectis, & cum vel vnico Oecolampadij Dialogo collatis, quid ſibi tãdem ſit ſtatuendum, intellexerint. Nam & illis diu delibendum, quum ſemel eſt ſtatuendum.

Anno 1572, Drefdam vnà cum optimis & doctiſſimis Collegis vocatus eſt VVidebramus, vbi cōſenſu Theologorū, qui tunc erant in ditioſiſſimi Electoris Saxonix, Formula Conſenſus Drefdenſis deliberata & edita fuit.

Sequente anno, Thuringiacarum Eccleſiarum inſpectioni, vnà cū alijs quibuſdam Theologis, interfuit.

De his omnibus, vt maximè nemo noſtrum ſibi iudicium ſumat: quòd de ijs quæ minùs comperta nobis ſunt, minimè nobis ſit pronunciandu: ne videlicet calculi noſtri præuertant cognitionem: Chriſtianæ tamè charitatis fuerit, omnia in meliorè partè interpretari; nec priùs de aliorum laboribus, conſilijs, dictis, factiſq; pronunciare, quàm cenſoria æſtimatione, eaq; ſeueriſſima, erga noſmetipſos deſuncti fuerimus.

O vtinam nos ad ſuefaciamus ad eam moderationem & ἐπιεικείαν, vt quū de alijs nobis eſt pronuncian- dum, initium faciamus à virtutum Deiſque donorum humaniſſima inueſtigatione, & candidiſſima æſtimatione; nec temerè, nec προπετῶς, nec etiam priùs ad reprehensionem vllius vel minimi vitij accedamus, quàm nos ab eo tam longo discrimine abeſſe rectè collegerimus, quanto à Smaragdo vitrum, ab auro plumbum, abeſſe intelligimus. Sed hanc modera-

derationem probabunt ij, quibus id dabit is qui dixit, ad confusionem superborum, ad solatium humilium: **DISCITE A ME, QVOD MITIS SIM ET HV- MILIS CORDE.** Matth. ii. 29.

Interea dum hæc fiunt, Dominus Iesus respexit optimum virum Doctorem VVidebramum, & eodem tempore, veritatis circa rem Eucharisticam fulgore, mentem eius magis magisq; illustravit: & eundem veritatis comitem **CRUCEM** gestare iussit.

Præclare autem Maximus in Sermone de Martyribus dixit: **Crux non solum dicitur, quæ tempore passionis ligni affixione conficitur: sed quæ totius vitæ curriculo cunctarum disciplinarum virtutibus coaptatur.** Vt non solum intelligatur crux ligni patibulum, sed piæ vitæ, virtutisq; propositum: vnde omnis Christiani vita, qui secundum Euangelium vixerit, crux est atq; martyrium.

Sequente anno, qui fuit 1574, ob diu multumque denegatam subscriptionem Torgensium Articulorum, De controuersia Eucharistica, vnà cum alijs præstantibus viris, captiuitate, cuius (vt in Epistola quadam ait beatus Hieronymus) nulla maior calamitas est, quàm ad alienam libidinem trahi, & menstruo carcere mulctatus: certis tandem expressisq; conditionibus, quarum testes se fore quidam Lipsenses Theologi, sanctè receperant, eisdem subscripsit. Sed conditiones eæ postea (vt mollissimè loquar) ab his neglectæ, nec etiam editæ fuerunt.

Mihi sanè de eiusmodi subscriptionibus, quæ nunc etiam à Iurisconsultis, à Medicis, à Philosophis extorquentur (vt Scripta quædam noua, ephemera, male-dica in Ecclesias auctoritatem aliquam fidemq; consequan-

sequantur) cogitanti, sæpenumero in mentem venit Hilarij Pictauiensis, de Concilijs differētis, oratio memoria dignissima, in qua Gallicanis Ecclesijs eo nomine plurimum gratulatur, quòd nullam aliam nec excudissent, nec recepissent, nec omnino nouissent Confessionem, quàm veterem illam, & simplicissimā, quæ ad ætate Apostolorum apud omnes Ecclesias recepta fuerat. Res enim ipsa loquitur, Formularum istarum, & subscriptionum, si semel Diotrophes vnus aut alter dominari Clero Domini cœperint, nullum finem esse: præsertim si hi Magistratum habeant plus æquo credulum & sibi obsequentem.

Post hanc tragœdiam, Naumburgum est relegatus, & per triennium in ea vrbe commoratus, Psalterij ἕμετρον versionem, quam Christo Domino in carcere vouerat, absoluit. Memini autem me audire verus quosdam de illius in ea vrbe exercitijs priuatis, qui ita habent:

Hic studijs miscere preces, lacrymasq̄ solebam,

Tristis in exilio quum Videbramus eram.

Solus eram, nec eram tamen illo tempore solus:

Quando suo mecum numine Christus erat.

Post exactum triennium exulare iussus, (id quod illi & cum alijs bonis commune, & patrimonij causa difficile & singularis damni causa fuit) quum loca quædam adijisset, hospitium tandem honestum, & functionem sanctam obtinuit in valle Deciana, benignissimè eum vocante & tanquam Eliam exulem suscipiente, illustri & præpotente Heroe, D. IOANNE Comite Nassouienſi, cuius ea erat animi tum magnitudo tum pietas, vt Christi seruos & testes, nequaquam

ORATIO

quam in cuiusquam alterius Dynastæ gratiam, sibi iudicaret aspernandos: quo nomine & Ipsius excelsitati, & heroicæ posteritati haud dubiè benedicet Deus, eamq; mercede prophetarum ornabit.

Vt autem vir bonus *κοινὸν ἀγαθόν*, commune bonum est, nec quicquam aliud maiori studio habet, quàm vt multis profuit: ita VVidebramus noster, non tantùm Ecclesiæ, cui tum præesse cœperat, piè tum docendo tum viuendo; sed etiam viciniæ, cùm Ecclesiarum inspectione ipsius fidei & curæ demandata fideliter defungeretur, plurimum profuit.

Anno 1579, rogatu amplissimi Senatus Bremensis, & venia illustris Comitis ac Domini sui, Bremam, vnà cum viro clarissimo, D. Christophoro Pezelio, S. Theologiæ & orthodoxo & disertissimo Doctore, est profectus, ob dissidia quædam inter verbi Dei Ministros tum ibidem gliscentia, quæ, Deo ipsorum consilij benedicente, vtriusq; diligenti moderatione, studio veri & grauitate simplici, sunt sopita.

Quadriennio pòst, collega Reuerendo & clarissimo viro, Gaspare Oleuiano S. Theologiæ Doctore, Ecclesias in ea ditione Solmēsi, quæ subiecta est inclyto & Illustri, magnanimoque Heroi, D. Conrado Comiti à Solms, Braunfels, & Domino in Müntzenberg, reduxit ad synceritatem puritatemq; doctrinæ Apostolicæ, & ceremoniarū primitiuæ Ecclesiæ. Vtinam id in alijs quoq; Ecclesijs, in quibus non pauca Pontificiæ corruptelæ in ceremonijs & liturgia Sacramentorum reliquæ hæserunt, tandem aliquando præstetur.

Scio ego, quosdam sic acquiescere in rudimentis illis suæ Ecclesiasticæ Reformationis, & in hominum quorundam qui illis tum defuncti sunt, quum obscurior

rior adhuc doctrinæ fulgor in eorum mentibus esset, nimia admiratione: vt eos tanquam nouatores accusent, qui nonnulla emendant, quædam etiam abrogant, vt horrendos illos exorcismos in Baptismo infantum: idola, & alia portenta.

Verum enim uerò, illos cogitare oportebat; primò, neq; Lutheri, neq; vllius alterius tantam apud pios auctoritatem esse debere, vt eius præiudicio contentos, negligere & institutionem & exemplum primitiuæ Ecclesiæ oporteat: deinde, multò satius esse, si quæ Ecclesia sua vulnera & suos næuos sentiat & agnoscat, & illis medicam manum adhibeat: quàm si lethargo & stupore laborans, sua mala non sentiat, ac proinde nec medicam manum admittat.

Vocatus tandem est Doct̃or VVidebramus, ab Illustrissimo & potentissimo Principe nostro, Duce Iohanne Casimiro, Comite Palatino ad Rhenum &c. Heydelbergam, Anno 1584, vt deliberationibus de Ecclesijs & Scholis rectè regendis, vnà cum alijs quibusdam clarissimis & optimis ac prudentissimis viris, Senatoribus Ecclesiasticis, & interesset & præesset.

Memini me audire à Cl. viro, Doct̃ore Io. Iacobo Grynæo, factum, vt cum vtriusq; ipsorum opera, diuersa non nihil ratione, conducta esset ab Illustrissimo Principe, ac Grynæo Basileam recurrentum esset; VVidebramus hoc Propemptico votiuo ipsum prosequeretur: cuius etiam paulò ante sanctum vitæ huius exitum memoriam reftricans, benè precatus est ministerio ipsius Academico, ac Deo gratias egit, quòd sibi datum esset, inter sancta Domini Grynæi (qui ipsum non infrequenter inuisere solebat) colloquia postremos vitæ huius dies claudere:

O R A T I O

*Quos animis dudum iunxit communio Christi,
 Quàm bene corporibus nunc quoq; iunxit amor!
 O G R Y N A E E mei pars altera pectoris, vnus
 Dum sumus in Domino spiritus atq; caro.*

*Quàm cupiam vitæ reliquum traducere tecum,
 Inq; tuo moriens claudere fata sinu:*

*Ut lucrari Animas, de carne & sanguine Christi
 Falsa refutando, vera probando, queam?*

*Vade, redi incolumis G R Y N A E E, interq; precandum
 Cum pietate mei nominis esto memor:*

*Donec ab his turbis ereptos, pace perenni
 Vnanimis cæli iungat in arce domus:*

**Accidit autem illi id quod est in vetere prouerbio:
 Mala senium accelerant.**

Αἰψὰ γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγχεῖσθαι.

Quippe repente homines curisq; malisq; senescunt.

Docendi laboribus, curis de Ecclesia, incommodis exilij, iniurijs aduersariorum fractus & confectus, Heidelbergam superiore anno venit: ac tandem hæctica febre, ad quam alia quoq; symptomata accesserunt, correptus, toto illo tēpore quo decubuit, summisit se instar agni sub potenti manu Dei. De vita æterna, & de sua ad Christum migratione, & cū Grynæo, & cum alijs optimis & clarissimis viris libētissimè colloquebatur.

Cū ei recitassēt Grynæus historiam de Babyla Martyre Antiocheno, qui cum grandæua coniuge, & aliquot filijs ductus esset ad supplicium, & vbi spectator fuisset necis filiorum, ceruicem feriendam præbens dixit: Reuertere anima mea ad requiem tuam, quia Iehouah benefecit tibi: liberaisti animā meam à morte, pedem meum à lapsu, oculos meos à lacrymis: ambulabo in luce viuentiū: VVidebramus noster ea valde delect

delectabatur, & recitabat verba Pauli: Cupio migrare hinc, & esse cum Christo: ac testabatur, se desiderio clari conspectus Dei & liberationis à toto peccato, vehementer affici.

Rogauit autem aliquoties & ipsum & alios quosdam præstantes viros, vt testes essent sui sermonis, quo professus eslet, se iam in actu postremo vitæ suæ, cum sensu gaudij spiritualis, doctrinam Ecclesiæ nostræ de Eucharistia & de Spirituali communionem corporis & sanguinis Christi, ad cuius agnitionem serò vocatus esset à Domino, probare: eius cognitionem sibi gratulari: & in ea acquiescentem ad Christum Dominum migrare.

Alio quodam die Grynæo dicebat: Tu verò testis mihi esto, quòd sanctè in fide Christi Iesu, sim mortuus.

Gratias etiam suo nomine agi voluit, pro beneficijs in sese collatis, & Illustrissimo nostro Principi, Duci Iohanni Casimiro, & Illustrissimæ eius coniugi, ac huius parenti, Illustrissimo & potentissimo Duci Saxoniæ, D. Augusto, Principi Electori.

Hoc solùm valdè querebatur, quòd quum eo animo Heydelbergam accessisset, vt regni Christi negotijs promouendis, reliquum vitæ tempus optimè collocaret, aduersa valetudine præpeditus, minus præstitisset quàm volebat. Responsum illi est, magnū quiddam esse Ecclesiæ caussa, puras ad Deum attollere manus, concipere pias preces & *δοξολογίας*, publico priuatoque nomine Deo gratias agere pro spirituali & corporali benedictione: ac eo nomine & ipsum & alios pios, plurimum prodesse Ecclesiæ, etiam quando per valetudinem munia cœtera obire non possunt.

ORATIO

Decessit piè, placide què vt nouistis, 2 Maij, manè,
intra quintam & sextam: ac verè ijs annumerari po-
test, de quibus dictum est: Beati mortui, qui in Domi-
no moriuntur: quoniam requiescunt à suis laboribus.

Reliquit idem ingenij monumenta non contem-
nenda, venusta & pia Poëmata, quæ propter eleganti-
am magnis illis viris, Domino Camerario & Philippo,
probata fuerunt: sed certo consilio hætenus suppres-
sa: quæ si bonis & doctis annuentibus per hæredes edi-
aliquando poterunt, eruditæ elegantiæ studiosis non
iniucunda vel inutilia fore putantur.

Hæc sunt, Magnificè & Illustris Domine Rector,
clarissimi Doctores & Professores, nobiles generosi, cœ-
teri què studiosi iuuenes, quæ de Doctore Friderico
Videbramo mihi visum est dicere. Est enim mihi & il-
lius & aliorum defunctorum amicorum cogitatio dul-
cis: (vt cum Seneca loquar) quia habui illos non tan-
quam amissurus, sed præmissurus: amisi autem & præ-
misi illos, tanquam habeam.

Quòd si, sententia beati Ambrosij, officium hu-
manitatis defuncto collatum, præstantissimum est. Of-
ficium autem humanitatis est, ei qui piè, iustè, tempe-
ranter vixit (vt noster Videbramus) virtutis testi-
monium perhibere: equidem eximio humanitatis
officio me defunctum esse; ac mihi candidorum ho-
minum candida iudicia, neutiquam defutura, non in-
iuria persuadeo.

Quod reliquum est, Deo gratias ago, quòd Doctori
Videbramo dedit, vt bonum certamen certaret, cur-
sum consummaret, fidè retineret; ac eundem precor,
vt nobis quoque det, vt in offenso pede per mundi
huius tenebras, ad cœlestem lucem alacres contenda-
mus

FVNEBRIS.

mus, duce & auspice Christo Iesu Domino nostro; ac
vt re ipsa experiamur, hunc omnipotentem, veracem
Dei Filium in carne patefactum, in Spiritu iustificatum,
nobis & in vita & in morte esse lucrum.

D I X I.

CARMINA FVNEBRIA.

DE OBITU

CLARISS. VIRI POETAE-
LAUDATISSIMI, Dn. FRIDE-
RICI VVIDEBRAMI, S. THEOLOGIAE
Doctōris, placidè in Christo defuncti
Heidelbergæ:

T E L L V R I S E T F O S S O R I S
διαλογισμός.

- Tel. *C*Ur propriam fossor violas malefide parentem,
Rumpere cur huius claustra ligone paras?
Nonne aliud fuerat, quo caeca cadauera ponas
Hospitium, an me non tristior extat humus?
Antè salutiferas locus hic proferre solebat
Herbas, nunc tetri plenus odoris erit.
Antè puellaris flores hic cura legendi:
Tollere nunc erit hinc ossa resecta labor.
- Tof. *Q*uid doleas, nescis: fundis sine mente querelas:
Nunc iras; grates. sat scio, deinde feres.
Non mihi communis temerè pia membra parentis
Rumpere, sed semper mens decorare fuit.

Nunc

C A R M I N A

- Nunc quoque quicquid ago, non dedecus, aſt tua ſpecto
 Comoda, per longos non moritura dies.
- Tel. Ergò age, neue diu mentem ſuspendito noſtram,
 Quid ſibi vult iſtud, dic bone foſſor, opus?
- Fof. Eſt vir doctrinæ fama ſuper æthera notus,
 Sedem defuncto hîc hoſpitiumq, paro.
 Si ferres famâ totum cantata per orbem
 Balaſama, non tibi tam gloria magna foret,
 Quàm fuerit pia membra ſenîs tumulata fouenti
 De quo quàm ſari pauca, tacere iuuat.
 Hei mihi quantus erat, quàm multis ſepè petitus,
 Quem Panoris molli ſola fouebit humo!
 Hei mihi quàm multi buſto hoc poſt multa reperto
 Secla, loco hoc, dicent, ô Videbrame iaces.
 In nunc atque nouas porrò contexe querelas,
 Dum facio vt ſummus ſic tibi creſcat honos.
- Tel. Neſcieram: quaſo nugis ignoſce rogantis:
 Tanti hominîs ſemper molliter oſſa regam.

Ἐπιτάφιος

E I V S D E M.

Hic memorande ſenex poſt mille pericula vitæ,
 Sancte Dei miles iam Videbrame cubas.
 Alter eras Simeon: qui te non nouit, is illum
 Cogitet, effigies optima vatis eras.
 Ille quidem manibus tenerum portauit Ieſum:
 Cura tibi hunc lingua ferre animoq, fuit.
 Heidelbergæ ſibi te tam citò luget ademptum:
 Sed ſuperi gaudent, Thariadæq, ſinus.

Annus

FVNEBRIA

Annus & dies obitus.

*Vix benè finierant Maia sua festa Kalendæ,
Astra habet arte potens & pietate senex.*

*I. Rybinus E. Pol. manibus
Jenis pientissimi sibi que
amicissimi gratificans
ἱγχατε.*

MEMORIAE D. FRIDERICI VVIDE-
BRAMI, OPTIMI ET THEO-
logi, & Poetæ.

*S*mmo poëta equum est poëtas carmine
Memori parentare; Ipse quod facerem libens;
Sed metuo, olores inter anser ne strepam,
Video & voluntati esse vires impares.
Laudes viri ergo tanti ego forte ingenti
Ne deceram culpa (ipsius requirerent
Nam VVidebrami venam, & argutam chelyn)
Tantum à Deo hoc optabo donum Ecclesie,
Felix ut illa ita, atque concors floreat,
Ne quando VVidebrami opem desideret.

V. A. P.

EPITAPHIVM

FRIDERICI VVIDEBRAMI

D. THEOLOGI,

Scriptum à

DAVIDE PAREO SILESIQ.

FRiderici hac tegit urna VVidebrami
Doctoreis pia membra: quem Nariscis

D

Pofnicum

C A R M I N A

Tractus eò per vim, quod vel prasaga futuri
 Mens foret, aut fugeret grande laboris onus.
 Nec mora, cum reliquis, sic Electore iubente,
 Nomine Doctoris claruit, inde crucis;
 Dogmata quod nollet Torgæ composita probare,
 Scripturis sacris esse aliena ratus.
 Post tamen infractus paulatim carcere, iisdem
 Applicuit certa conditione manum.
 Liber ab hoc ternis Neoburgi substitit annis,
 Quo miserum voluit Dux remanere loco.
 Tandem cum fixum nollet deponere sensum,
 Saxonicos, iussus linqere, liquit agros.
 Vxoremque trahens secum, natosq, tenellos
 Nassouij petijt rura vetusta soli.
 Doctrinaq, pia Decianis pauit in agris
 Commissum, ferme per duo lustra, gregem.
 Inde Eitelbergam venit, pars vna Senatus,
 Omnia quo Princeps templa scholasq, regit.
 Scuitia hinc morbi post annum est mortuus, inter
 Suffultas solida speq, fideq, preces,
 Quas numeris solitus fuerat comprehendere doctis,
 Ut probat Isaidæ nobile regis opus,
 Æmula complectens Romanæ carmina linguæ,
 Siue Sibere tuis, siue Eobane tuis.
 Tres nati, totidem natæ cum matre, rogarunt
 Versibus appingi tale Epigramma meis.
 Iure exoptasti cælestia gaudia votis
 Fridrice, in terris dum miser hec spes eras.
 Altera tristitiæ vitæ pars, prima laborum,
 Morborumq, tibi tertia tota fuit:
 Sudasti iuuenis, vir flesti, iamq, senescens
 Ex vitio stomachi deficientis, obis

FVNEBRIA.

*Ad tempus, nobis: Domino tua viua superstes,
Eſt & erit: credens interiſſe nequit.
Inſertus viua viti qui palmes adharer,
Non metuit falcem, mors violenta, tuam.*

Simon Stenius Lomaceniſis.

A L I V D.

VVidebramus amicis loquitur.

*Quam mihi terra dedit patriam malè fida, repulſum
Egit in exilium.
In cœlis pia quæ manſit me patria, triſti
Eximit exilio.
O nati, ô coniunx, meus, ô vos, ſanguis, amici
Siftite nunc lacrymas.
Vt mundo naſci mors eſt: ſic proſuſ, eidem,
Eſt noua viua, mori.*

Sylueſter Steyer Leoualla.

CYGNVS CANTANS.

EPIGRAMMA

IN OBITVM FRIDERICI
VVIDEBRAMI THEOL. D.

ſcriptum ab

EBERHARDO DEDEKINO BREMENSI.

F *Ama fidem fecit moriturus vt ardua Cygnus
Apret in argutos ora, trahatq, modos:
Scilicet à Zephyris vbi forte remurmuret aër,
Spirituumq, alto in gutture format opus.*

D 3

Qui

CARMINA FVNEBRIA.

Qui viuens igitur se nulla in carmina soluit,
Dulcia sub media carmina morte canit!
Ista subest rebus Naturæ abscondita virtus,
Mortis & hæc nostræ symbola cygnus habet.
Sic audita senis vox est Simeonis ad aras,
Sic tua in argenti vox Videbrame thoro.
Scilicet afflatum cælo se sensit vterq̃,
Et sibi promissum vidit vterq̃ DEVM.
Ille oculis & corde simul: qua parte beati
Quisq̃ sumus; tantùm hic non dubitante fide.
Nil oculis vidisse iuuat, si pectore nolis:
Corde suo Christum qui videt, ille videt.
Nec cæli tantum hinc metuas bonus interuallum,
Quo nunc à nobis carne Redemptor abest.
Namq̃ suo præsens immenso numine, regnum
Vi patriâ exercet victor vbiq̃ suum.
Nec tibi simpliciter quoq̃ corpus abesse putabis,
Membra suo capiti si sacra Flamma liget.
Inde mori sanctis dulce est, omnisq̃ sepulcri,
Terror in eternæ gaudia lucis abit.
Nempe Deo vitam si quis moriente recepit,
Huic mors in viuo fit noua vita Deo.
Hic si se videat promissa in pace resolui,
Dulcia cygneo carmina more canat:
Grata quies tumulus, quibus est fundata supernè,
Seatq̃ fide in passo spes animosa DEO.

F I N I S.

B. Igna-

B. Ignatij dictum:
AMOR MEVS CRVCIFIXVS EST:

Verfibus expositum à clariffimis & præ-
stantiffimis viris:

IO. CRATONE, Archiatro Cæs.
PETRO MONAVIO, Medico Cæs.
IACOBO MONAVIO, Patritio Vratisl. &
NICOLAO RHEDINGERO, Patritio Vratisl.

P. M.

Figitur, heu, trifti ligno meus ardor IESVS:
Et mea vita truci morte peremta cadit.

Quàm fuit hic verus, nec ficti pectoris ardor:

Cùm pro me lethi fonte subiuit onus!

O vinam dignas poffem perfoluere grates,

Et poffem hoc fole fempere amore frui!

O amor, ô nofter, fpeces ô dulciffima, IESVS:

Nos vt amas; fic te fac vt amare queam.

Ah pereat, cui non amor hic magis omnibus vnus:

Sic placet, vt nullum quærat amorem alium.

Te mihi Chrifte peto; nofter tu fempere amorem

Conferua: vt viuus te, moriens &, amem.

I. C.

Fixus in hoc ligno meus eſt Amor vnus IESVS:
Morte fua vitam qui mihi reſtituit.

Ah vinam dignas poffem perfoluere grates!

Verùm opis hoc noſtræ non fatus eſſe ſcio.

Spes mea Chrifte Deus, me reſpice: vt huius amoris,

Quo foueor viuus, fim memor immoriens.

Sic moriens vinam, fic vitam morte lucrabor;

Nam tuus in vitam me reuocabit amor.

Qua

N. R.

Qua putris intortis fundit se in brachia nodis
 Arbor, in infames noxa parata reos:
 Hic regna: hinc arces: hinc nostri portus Amoris:
 Hic vita fulcrum delictumq; mea.
 Hic lethi spolum, partiq; insigne trophæi
 Christe tui: hinc fonti est ara parata gregi.
 Qua pietas! hostes in parti iura triumphi,
 In partes regni Christe vocare tui!
 O flamma, ô amor, ô æterni fomes Amoris!
 Vitam è vulneribus vulneris autor habet.
 Fronde carens arbor pleno se germine prodit,
 Et radice carens vertice summa ferit.
 Quamq; notat præceps infami nomine vulgus,
 Hinc vita & fama manat origo mea.
 Nulla alia hos fructus, nulla hos tulit arbor Amores,
 Nec Libani tales procreat hortus opes.
 Et mortem dubitet quis pro crucis arce pacisci,
 In media noster si cruce regnat Amor?

I. M.

Christe tuo partos ne despice sanguine vernas,
 Qui vita hac ponunt in trabe fulcra sua.
 Excute vitalem gelidis præcordibus ignem,
 Quæis posita in Flamma est spesq; salusq; tua.
 Nam quid? ad hunc si Christe tuum torpebimus ignem,
 Quis miseris poterit iam satis esse calor?
CRUX TVA NOSTER AMOR: quid non speremus Aman-
Fortius in media si cruce feruet amor. (ces &

Ob. 6. 1. 3074